

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Zadruge, kmetijska posestva in zadrugi tekmujejo Za doseganje visokih proizvodnih rezultatov

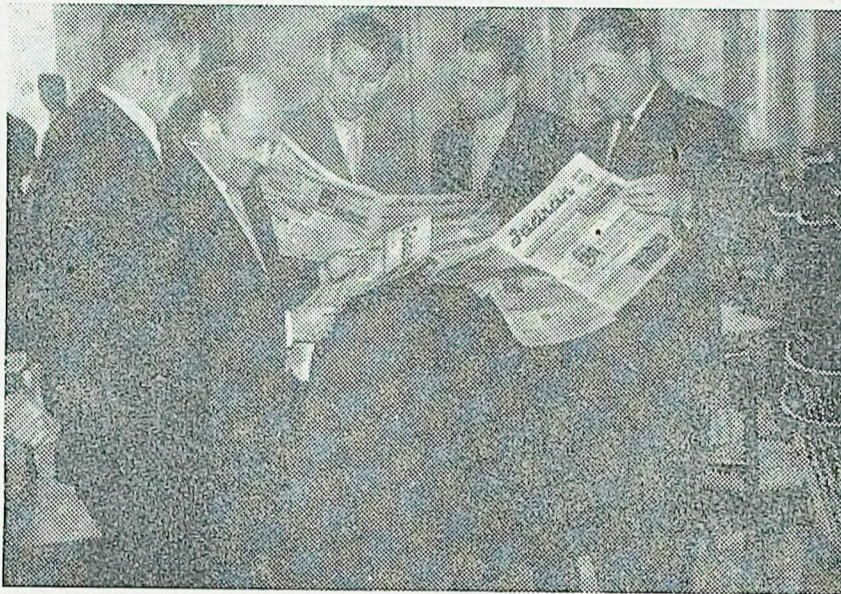
Veliko zvezno nagradno tekmovanje v kmetijstvu, ki ga pričujemo po vsej državi, je bilo velikim zanimanjem in odobrenjem sprejeto tudi v koprskem okraju. Gibanje je zajelo naše zadruge, zadrugi in kmetijska posestva že leta nazaj in je bil dosežen precejšen uspeh, toda razpis nagradnega tekmovanja je še bolj razgibal naše zadrugi organizacije in posameznike.

Da je veliko kmetijsko tekmovanje naletelo pri naših zadrugi organizacijah in zadrugi na velik odziv je umljivo, ker so pri nas donosi nekaterih kultur v marsikateri zadrugi dosegali in presejali povprečje, ki je razpisano z zveznim nagradnim tekmovanjem v kmetijstvu. Zato so se tako zadrugi organizacije kot tudi zadrugi živo zanimali za podrobnosti razpisa in za rok prijave, ki je žal zelo kratak in je prišel zelo kasno. Zato pa tudi prijave niso odraz dejanskih možnosti v tekmovanju, ker so bile zaradi kratkega roka pripravljene v naglici. Kljub temu naši zadrugi in zadrugi organizacije, ki se niso prijavile za tekmovanje, ne bodo vrgli puške v koruzo, temveč si

bodo nasprotno prizadevali, da držijo korak s tekmovalci in tako prispevajo svoj delež za splošni napredek kmetijstva, kar bo koristilo ne samo zadrugam in skupnosti, ampak tudi posameznikom.

V našem okraju so se doslej prijavile zadrugi organizacije za tekmovanje za višje pridelke pšenice, koroze, krompirja, za večjo proizvodnjo mleka ter za sodobno ureditev skupnih sadovnjakov in vinogradov.

Da bodo bralci in zadrugi bolje razumeli, kdo lahko in s čim tekmuje ter kakšni so pogoji tekmovanja, bomo v okviru prijav iz koprškega okraja poskušali to pojasniti. Tekmujejo lahko vse kmetijske in zadrugi organizacije, to je, kmetijska posestva. (Nadaljevanje na 8. strani)

Drugi dan posvetovanja SZDL v Portorožu, minuli četrtek, 11. t. m., so bili zborovalci prijetno presenečeni, ko so že dobili v roke novo številko Slovenskega Jadrana z gradivom s prejšnjega dne posvetovanja. Seveda — če bi bil Slovenski Jadrani dnevnik, ne bi bilo to nič takega — tako pa ... Na sliki je videti zadovoljstvo in zanimanje delegatov posvetovanja za novo številko.

Pred veliko in odgovorno nalogo

Občni zbor Gostinske zbornice za okraj Koper minuli petek je bil zelo ploden. Poudaril je dejstvo, da od dobre gostinske mre-

že zavisí uspeh turistične sezone, ki bo po dosedanjih podatkih letos zelo razgibana. Ker se predvideva velik dotok domačih in tujih gostov, saj bo samo v piranski občini predvidoma skoraj 40.000 letoviščarjev, se postavlja pred gostince vprašanje, kako jih postreči. Zato je skrajni čas, da razmislijo o organiziranju takšnega načina preskrbe gostinskih obratov, da ne bo zastoja in da bo hrana ne samo kvalitetna, temveč tudi cenena, predvsem v manjših gostiščih, kamor se bodo zatekli domači gosti. Rešiti bo treba tudi vprašanje poslovanja odprtih domov, tako da bodo lahko sprejeli čim več letoviščarjev, pri tem pa naj bi bili gostinski obrati v enakopravnem položaju glede odvajanja obveznosti.

Vsekakor bodo morali gostinci letos bolj paziti na kulturno in vljudno postrežbo, pri tem pa sproti odstranjevati napake, ki se pri postrežbi kaj čisto dogajajo. Pri tem se postavlja vprašanje strokovnega kadra. Samo sezonska podjetja bi rabila okrog 130 gostinskih delavcev in je treba že sedaj misliti na njihovo nastavitev.

Na splošno so poročila obravnavala pomanjkljivosti gostinske mreže, ker je številno prešibka, kakovostno pa marsikaj šepa. V koprskem okraju je skupno 205 gostinskih obratov z več kot 700 zaposlenimi, in nadaljnjih 56 počitniških domov, kar ne zadošča. Na podeželju primanjkuje gostinskih obratov, v letoviščarskih (Nadaljevanje na 2. strani)

Priprave za turistično sezono

Po iniciativi temeljite razprave v sekretariatu ZKS Koper o celotni problematiki v zvezi z letošnjo ugodno turistično sezono, je predsedstvo okraja podvzelo vrsto nujnih organizacijskih ukrepov, ki gredo za tem, da se še v poslednjem hipu stori vse potrebno za to, da naših turističnih krajev letošnji predvideni

veliki naval gostov ne bi našel nepripravljenih.

Osnovno in najodgovornejše vprašanje, vprašanje koordinacije močno povečanega blagovnega prometa nameravajo rešiti s skrajšnjim formiranjem sveta za blagovni promet pri OLO, podzveti pa so tudi ostali iniciativni koraki pri trgovski, gostinski in obrtniški zbornici, razen tega pa sklicani tudi razni drugi koordinacijski sestanki s predsedniki občin, zbornic, turističnih društev, zadrugi poslovne zveze, predstavniki ribištva, prometa, sanitete itd.

V pričakovanju, da bodo letošnji ugodni turistični pogoji privabili na naše morje razen tujih tudi močno povečano število tujških in pa domačih gostov, je spričo podzvetih korakov upati, da bodo zlasti prizadete občine, trgovska, gostinska in prometna mreža pravočasno ustvarili vse pogoje za normalno zadostitev vseh potreb v zvezi z letošnjim tujškim prometom. Naloga so velike, rešili pa jih bomo samo ob primernem čutu odgovornosti vseh prizadetih činiteljev, med katerimi ni na poslednjem mestu celokupno prebivalstvo zlasti našega obalnega pasu.

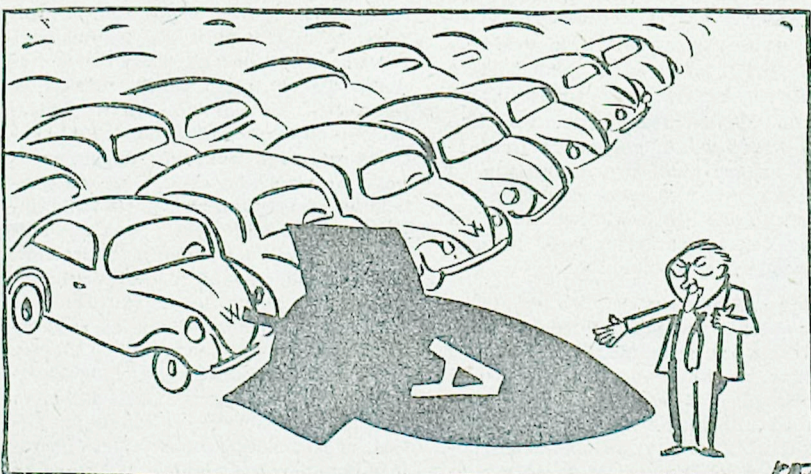
V okviru akcij »Tjedna čistoče« so se po vsem našem okraju že začele zbirati skupine prostovoljnih delavcev, ki čistijo ceste, parke, vrtove, dvorišča, komunalne naprave in odstranjujejo ruševine. Med organizatorji prostovoljnega dela je tudi terenska organizacija SZDL IV. mestne četrti v Kopru, ki je pred dnevi zbrala več ko 200 prostovoljnih delavcev za očistevalna dela v mestu. Na sliki mladinci in mladinke Dijaškega doma v Kopru pri delu ob obali.

NOVINARJI RADIA LJUBLJANA V KOPRU

V sredo 17. t. m. sta na sedežu okraja predsednik OLO Koper tov. Albin Duje in sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir po iniciativi gostov sprejela večjo skupino vodilnih novinarjev Radia Ljubljane, ki so se zanimali za gospodarsko, komunalno, kulturno-prosvetno, politično in manjšinsko problematiko našega okraja. Skupino radijskih novinarjev v spremstvu njihovih koprskih kolegov je vodil direktor matične radijske postaje France Petrovšek.

Obisk ljubljanskih novinarjev se je — kakor je tudi bilo predvideno — spremenil v izredno zanimiv delovni sestanek, na katerem so jim okrajni upravni in politični predstavniki na postavljena vprašanja podali izčrpna pojasnila o celotni problematiki našega okraja.

NOVI MODEL »VOLKSWAGNA«

s katerim se lahko tudi zleti v zrak ...

Dvajset slavnih let

Pravkar je minulo dvajset let, kar je bila ustanovljena Komunistična partija Slovenije. V noči med 17. in 18. aprilom leta 1937 so se v samotni kmečki hiši na Čebinovem nad Zagorjem zbrali delegati važnejših partijskih organizacij Slovenije in sklenili, da ustanovijo slovensko KP. Sestanek je torej imel značaj kongresa. Bil je v času velikega vstajenja Komunistične partije Jugoslavije, v času popolne likvidacije škodljivega frakcionarstva v Partiji, v času, ko je bil izvoljen za generalnega sekretarja jugoslovanske KP tovariš Tito.

Komunistična partija Slovenije je bila ustanovljena prav v času močnega nacionalnega zatiranja Slovencev in izredno težkega socialnega položaja delavcev ter kmetov. S svojim javnim manifestom je pokazala ljudstvu pot iz teh razmer.

V nenehnem boju je rasla odpornost, se je širil krog članstva, vedno novi ljudje so stopali v Partijo. V ječah so se kalili kadri, na trdem političnem delu, v stavkah in uporih je rasla neuklonljiva moč Partije, da je pripravljena dočakala izdajo in krvavi ples, ki je začel ravno pred šestnajstimi leti. Ko so v nekaj dneh padle patriotske barikade, na katere so že komunisti pozvali braniti izdano domovino pred fašističnimi hordami, so komunisti šli v drugo obliko boja. Partizansko gibanje je zajelo na poziv Komunistične partije vso Slovenijo — vsi pošteni rodoljubni Slovenci so spoznali, da je rešitev le v boju, v neizprosni obrambni z okupatorjem in domačimi izdajalci — zato so množično šli v upor, v oboroženi boju za svobodo.

Zmaga je bila svetlo plačilo za nesebični in junaški boj. Svetla svoboda je prinesla lepše pogoje življenja. Treba pa je bilo zagrabiti za delo in potegniti razrušeno in opustošeno deželo iz njenega mrtvila. Gigantska naloga za naše ljudi, enaka pravkar končanemu krvavemu boju. V tem boju ojekleneli ljudje se je niso ustrašili. V nekaj letih je na ruševinah starega zrasel nov svet, naše ljudstvo je skozi vsestransko graditve nadaljevalo svojo revolucijo. Postavili smo temelje, gradili stavbo življenja, kot ga na zemlji še ni bilo.

Mnogi so z nerazumevanjem gledali na naše napore, mnogi so nas podpirali, drugi tudi sovražili — vsi pa so nas morali občudovati. Krepko strnjeni okrog svoje Komunistične partije smo domovino obnovili in jo napravili takšno, kakršna je. Komunistična partija je bila gibalna sila graditve — ne samo materialne, marveč in predvsem tudi duhovne preobrazbe naše dežele. Z doslednim uveljavljanjem socialističnih odnosov v naši družbi, z izgrajevanjem pravičnejšega življenja, z utrjevanjem pridobitev naše revolucije, posebno in najprej pa z delavskim samoupravljanjem in družbenim upravljanjem je Komunistična partija popeljala naše ljudstvo na čelo boja za boljše in lepše odnose med ljudmi po vsem svetu.

Pot, ki jo je prehodila Komunistična partija Slovenije, ki se je v procesu zgodovinskega razvoja naše dežele preimenovala v Zvezo komunistov, je polna svetlih tradicij in je jamstvo, da bomo tudi v prihodnje uspešno rešili vse naloge, ki jih pred nas postavlja naša socialistična graditev.

Z OKRAJNEGA POSVETOVANJA SZDL 10. IN 11. APRILA V PORTOROŽU

Poglobljeni socialistični odnosi pomenijo lepše življenje

Zaključno poročilo s posvetovanja — Bogata napotila občinskim in osnovnim organizacijam SZDL — Osnovno za višji življenjski standard našega delovnega človeka: več in bolje proizvajati

Dvodnevno posvetovanje delegatov Socialistične zveze koprškega okraja, ki je bilo prejšnjo sredo in četrtek v Portorožu, o katerem smo deloma poročali že v naši prejšnji številki, je rodilo vrsto enotnih stališč in priporočil osnovnim organizacijam na terenu. Delegati so razpravljali v dveh komisijah v sredo popoldne in v četrtek dopoldne, nakar so se drugega dne posvetovanja ob 10. uri znova sestali na plenarno zasedanje. Tu sta predsednika obeh komisij podala poročila o razpravah in priporočilih komisije za razpravo o komunalnem sistemu in politično-organizacijske komisije.

Tovariš Jože Žižek, ki je vodil razpravo o komunalnem sistemu, je plenumu nanizal pestro vsebino iz

Agilni organizator posvetovanja, sekretar Okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Mavsar s predsednikom hrpeljske občine Antonom Ovčaričem v bifeju — pred začetkom zaključnega plenarnega zasedanja.

SOLSKA REFORMA ZARADI BOLJŠEGA IZOBRAŽEVANJA MLADINE

Po podanih poročilih je nato na plenarnem zasedanju prvi povzel besedo predsednik Okrajnega odbora SZDL tovariš Albert Jakopič-Kajtmir, ki je med drugim dejal:

»Razprava je pokazala, da obstajajo sile, ki skušajo ovirati naše težnje pri izvajanju predvidene šolske reforme. Vsa razprava pa je pokazala enotno stališče za prehod k višjemu tipu naše osnovne šole. Nekdo je v razpravi dobro pojasnil, kako so bivše italijanske oblasti v teh slovenskih krajih forsirale sistem enorazrednih ljudskih šol s povsem določenim namenom, da bi onemogočile izobraževanje slovenskega ljudstva. Znano pa je, da je neuke ljudi laže obvlado-

vali. Prav iz istih razlogov tudi danes nekaterim ostankom reakcionarnih sil ni povšeči naša šolska reforma. Mi pa se bomo borili, da jo bomo kar najbolje izvedli, ker le na ta način lahko omogočimo naši mladini kvalitetnejši pouk in ji odpravimo možnosti, da se bo lahko še naprej šolala. Dejansko je poglavitni vzrok za današnje pomanjkanje kadrov na Primorskem prav v razbiti enorazredni šolski mreži, ki izvira iz preteklosti.«

Usoda delovnih ljudi je odvisna od njih samih

»Pred nami je Kongres delavskih svetov Jugoslavije. Bogata razprava današnjega posvetovanja, zlasti razprava o komunalnem sistemu, bo lahko v dobri meri služila našim delegatom, ki bodo sodelovali na kongresu v Beogradu. Izvoljeni delegati naj ne bi na tem kongresu nastopali na osnovi ozkih podjetniških stališč, njihovo razpravo mora voditi osnovna misel: da bomo živeli toliko bolje, da bomo dvignili standard delovnemu človeku in da bomo rešili vse pereče probleme samo — če bomo več in bolje proizvajali. Da bi pa več proizvajali, je treba dati posebnega poudarka pravilnemu nagrajevanju po učinku v naših gospodarskih organizacijah. To je vprašanje, ki ga je treba povezovati z vsemi problemi podjetja in življenjem našega delovnega človeka. Če bomo šli s takšnimi principi v naše delovne kolektive, ko bodo volili delegate za Kongres delavskih svetov, moramo istočasno pokazati našim delovnim ljudem, kako je njihova usoda odvisna od njih samih.

Razen tega je treba ljudem povedati, da se lahko deli samo

toliko, kolikor imamo. Če bomo več napravili, bomo lahko več delili. Tudi to miselnost je treba poudarjati, ko bomo vodili delegate za zvezni Kongres delavskih svetov in ko bomo volili naše nove delavske svete in upravne odbore.«

Tovariš Kajtmir je v nadaljevanju poudaril, da lahko današnje posvetovanje SZDL v mnogočem pripomore dobri izvedbi naših novih delavskih svetov in upravnih odborov. Vanje morajo priti tisti delavci, ki so se z zavestjo borili za napredne principe, tisti delavci, ki so predvsem v proizvodnji pokazali, da so vredni tega zaupanja. Če bomo imeli v naših delavskih svetih in upravnih odborih ljudi, ki bodo zavestno hoteli samo naprej, ki se bodo trudili, da povečajo in pocienijo proizvodnjo, potem jim bo v tem sledil ves kolektiv. Tudi v narodnoosvobodilni borbi je bilo tako: kakršen je bil komandant, takšna je bila enota. Ta subjektivni faktor je tudi danes v naši proizvodnji izredno pomemben.

Letos bomo volili zbere proizvajalcev po naših občinah in v okraju. Tudi na tem področju

Na okrajnem posvetovanju SZDL v Portorožu minuli teden je bilo med odmori videti tudi take prizore: gospodarstveniki so se zbrali in okoli mize razpravljajo — nič manj kot o dvaintridesetih milijonih.

naj bi kot kandidat zmagali naši najnaprednejši delovni ljudje. Vsem razpravam po delovnih kolektivih in na zborih volivcev mora biti osnovna misel — dvig proizvodnje. Volitve delavskih svetov, volitve zborov proizvajalcev po občinah in v okraju in

Zvezni kongres delavskih svetov, vse troje bo brez dvoma pomenilo ogromen korak naprej v našem gospodarstvu, v dviganju standarda našemu delovnemu človeku in v utrjevanju naše socialistične družbene ureditve sploh.

Imamo zaupanje v demokratične sile Italije

Tovariš Nerino Gobbo-Gino, podpredsednik Unije italijanske narodne manjšine v Jugoslaviji, se je na plenarnem zasedanju delegatov Socialistične zveze priglasil k besedi in povedal naslednje misli:

»Vzporedno z razvojem socialističnih elementov in izgradnje socializma so bili pri nas ustvarjeni pogoji za enakopraven položaj italijanske narodne manjšine v Jugoslaviji. Ta manjšina ima dejansko enakopraven položaj.

Italijanska narodna manjšina pri nas ima svoje šole, ki so z zakonom postavljene na enakopravni osnovi. Nadalje ima italijanska manjšina tudi svoje kulturne organizacije, svojo čvrsto politično organizacijo, Italijansko unijo za Reko in Istro. Naša italijanska manjšina ima svoje predstavnike v ljudskih odborih, delavskih svetih, ima svoje ljudske poslance, skratka, člani italijanske narodne manjšine sodelujejo v celotnem upravljanju naše države. O samem delu italijanske manjšine bomo bolj podrobno poročali na prihodnji konferenci SZDL, saj je Italijanska unija sestavni del Socialistične zveze.

Spričo ugotovitve o popolni enakopravnosti italijanske na-

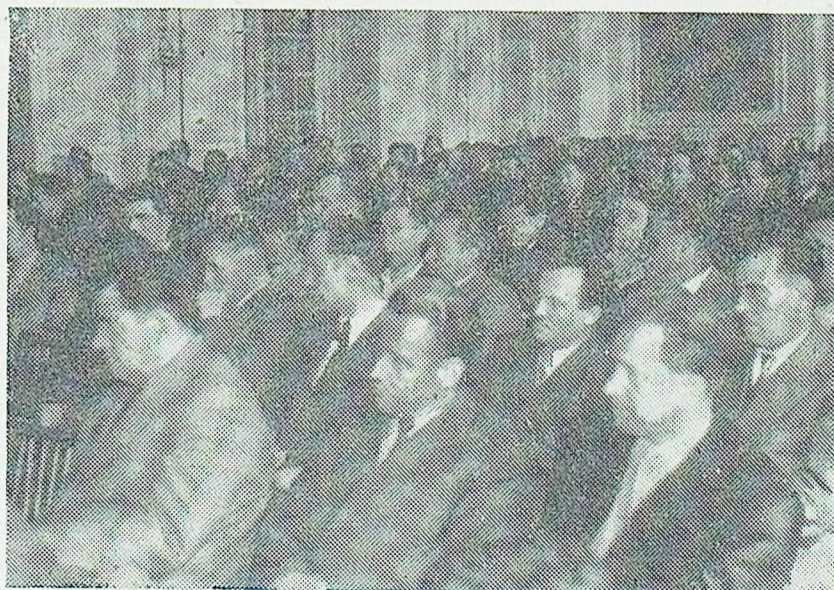
rodnostne manjšine v Jugoslaviji nas mora seveda zanimati tudi vprašanje enakopravnosti slovenskih ljudi v Trstu. Tamkaj pripravljajo osnutek Zakona, ki naj bi predstavljal nov udarec slovenski narodnostni manjšini v Italiji. Pripravlja se namreč zakon, na osnovi katerega naj bi se ustanovila posebna komisija, ki bi določala, ali ima ali nima otrok pravice, da se v Trstu vpiše v slovensko šolo. Ta zakon naj bi imel tudi člen »o šolah in tečajih« v slovenskem jeziku. To pomeni, da osnutek tega zakona ne določa pravnega položaja šoli, ampak odpira pot, da se lahko slovenski otroci uče tudi v tečajih in da se potemtakem slovenska šola smatra kot dodatek k italijanski šoli. Nadalje govori osnutek omenjenega zakona tudi o učenju italijanskega jezika v šoli. Država naj bi zbrala poseben kader učiteljev, ki bodo morali biti vpisani v posebnem registru pri Ministrstvu za prosveto za poučevanje italijanskega jezika na slovenskih šolah. Ni treba imeti mikroskopa, da bi videli, kako je ta osnutek zakona tendenciozen in kakšen udarec naj bi zakon predstavljal slovenskim šolam.

Naše politične organizacije, naša vlada in vsi težimo za tem, da bi ustvarili s sosedno Italijo prijateljske odnose. Zavedamo se

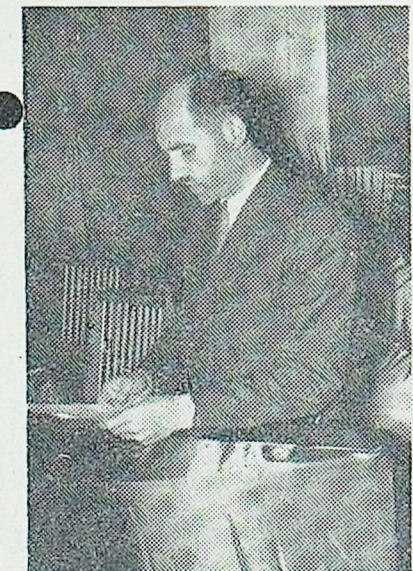
tudi, da imamo v Italiji določene demokratične sile, ki prav tako žele z nami dobre odnose. Toda ta osnutek zakona ne govori v prid temu prijateljstvu in ne dela usluge demokratičnim silam v sami Italiji, posebno ne v Trstu. Mi, pripadniki italijanske narodnostne manjšine v Jugoslaviji, ne moremo iti mimo tega, da ne bi povedali svojega mnenja, da se s tem ne strinjamo. Italijanska narodnostna manjšina v Jugoslaviji je nedavno tega imela tudi poseben sestanek, kjer smo sprejeli sklep, da bomo z vso svojo moralno in politično močjo, ki jo ima italijanska narodna manjšina v Jugoslaviji, posredovali to naše mnenje določenim parlamentarnim skupinam strank, od katerih pričakujemo, da bodo po naših informacijah protestirale proti sprejetju takšnega zakona, naperjenega proti slovenski manjšini v Trstu.

Sicer pa ne gre samo za ta osnutek zakona, ki v tem primeru zajema področje šolstva, dejansko gre tudi za vse ostale odnose, ki naj jih ima dežela — ki se naziva demokratično, do določene narodnostne manjšine. Slovenska narodnostna manjšina v Trstu, ki je svoj obstoj pod fašistično Italijo najdražje plačala, mora v današnjem sodobnem svetu najti pravi način reševanja svojega manjšinskega vprašanja. Vedeti je treba tudi tole: od odnosa do narodne manjšine v določeni državi je odvisno, koliko ona predstavlja kot faktor za zблиževanje med narodi. Mi verjamemo, da so v Italiji demokratične sile zatirale fašizem in ga tudi premagale. V te sile imamo zaupanje. Želel bi, da bi te sile tudi v tem primeru pokazale, da so sposobne zatreti tamkaj tudi ostanke fašizma.

Fašistična Italija je sistematično vodila na tržaškem področju denacionalizacijo slovenskega življenja. V današnjem času moramo biti ob ponovnih poskusih takšnih pojavov občutljivi. Kot člani Socialistične zveze moramo v takšnih primerih biti zelo občutljivi, saj mi, ki smo v avantgardi izgradnje socializma, dajemo narodnostnim manjšinam v Jugoslaviji vzorno enakopravnost, zato pa lahko z vso pravico to zahtevamo tudi od drugih narodov.«

V dvorani hotela Palace v Portorožu drugi dan posvetovanja (11. t. m.) delegati SZDL koprškega okraja poslušajo izvajanja tovariša Nerina Gobba-Gina

Tovariš dr. Svetozar Polič, predsednik Okrajnega gospodarskega sodišča v Kopru, bere pozdravno brzojavko s posvetovanja predsedniku republike Josipu Brozu-Titu

SPLOŠNA PLOVBA

Naše slovensko pomorsko podjetje Splošna plovba ima danes že devet velikih prekoocenskih ladij, pravkar pa bo razen teh dobila še ladjo »Dubrovnik«. Bralci gotovo že dobro poznajo »Rog«, pa »Gorenjsko«, ki je nekoliko manjša ladja v primeri z ostalimi, znanci pa so preko Slovenskega Jadrana prav gotovo že tudi z drugimi tramperji. Naj jih naštejemo: »Bihač« je lani prvič zaplul z znanim znakom Splošne plovbe (Triglavom na sinjih valovih); »Pohorje« je druga najmlajša ladja Splošne plovbe, saj je bila zgrajena leta 1954. Mlajša je samo še »Gorenjska«, ki je bila zgrajena leta 1947. »Gorica«, ki zdaj plove z Daljnega vzhoda proti domovini, je bila zgrajena leta 1926, »Zelengora« je tudi mlada, nova je bila namreč med zadnjo vojno leta 1943. Nekoliko starejše pa so ladje »Kornat« (zgrajena leta 1918), pa »Ljub-

v nekaj slikah

ljana« (leta 1912) in še »Neretva«, ki je bila zgrajena leta 1911.

Razen teh prekoocenskih ladij pa ima seveda Splošna plovba še precej drugih plovnih objektov. Najprej se seveda zaustavimo ob veteranu »Martinu Krpanu«, ki je motorna ladja dolge obalne plovbe; je sicer že starejša ladja, saj je bila zgrajena le-

ne potniške linije ob naši obali in za izletnike v času turistične sezone. Med njimi prav gotovo poznamo »Pinko Tomažiča« in »Lubnik« in še nekatere druge, ki izmenoma prevažajo potnike med Koprom in Ankaranom.

To je le v kratkem grob prikaz plovnega parka našega pomorskega podjetja Splošna plovba — grob prikaz pravim, opis bolj za našega povprečnega bralca, ki ga ne zanimajo vsi tehnič-

Naše lepo mesto Piran s pristaniščem, kjer je sedež Splošne plovbe. Sprva je bil kot sedež podjetja prijavljen Koper, vendar pa se je moralo zaenkrat nastaniti v Piranu, kjer je našlo več prostora — morda pa tudi več razumevanja. Zato pa se ima Piran zahvaliti prav Splošni plovbi, ki je že in bo še sama obnovila in preuredila precej piranskih zgradb, razen tega pa je tudi sicer močan činitelj v gospodarskem življenju občine.

OB TRILETNICI SPLOŠNE PLOVBE

Plodna leta

Pravkar poteka tri leta, kar smo tudi Slovenci stopili s čvrstim korakom na odprto morje: ustanovljeno je bilo podjetje za pomorske prevoze in trgovino »SPLOŠNA PLOVBA KOPER«. Skromni začetek marsikomu ni vtilval posebnega zaupanja, a tudi splošni pogoji ob ustanovitvi so bili taki, da je bilo bolj malo upanja na hiter razvoj in nagel vzpon podjetja.

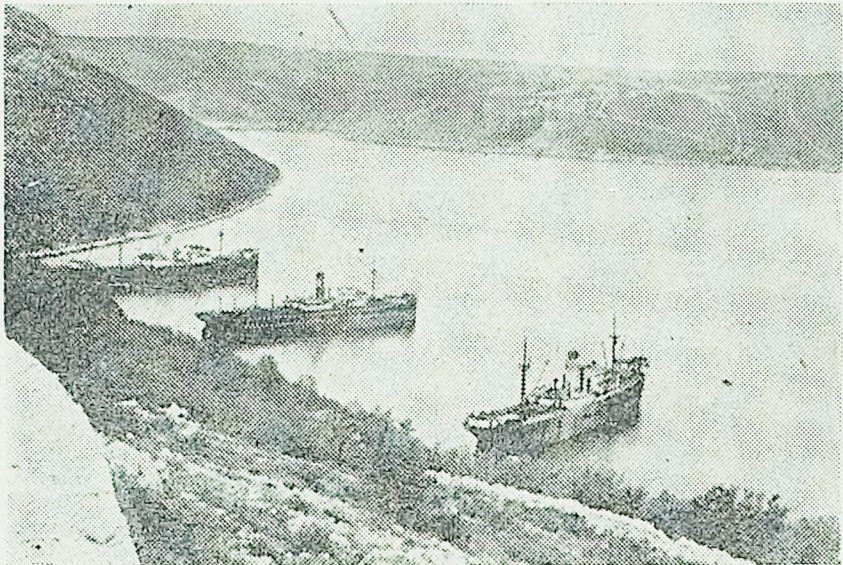
Zgodilo pa se je, kar je malo-kdo verjel: prej ko v treh letih je postala Splošna plovba drugo največje jugoslovansko pomorsko podjetje naše trgovske mornarice. Seveda je k temu največ pripomogla nedavna decentralizacija naše trgovske mornarice in delitev njenih osnovnih sredstev — ladij — na več novo ustanovljenih podjetij.

Splošna plovba je to decentralizacijo pričakala dobro pripravljena. Njena prednost so bili v prvi vrsti dobri kadri, ki se niso ustrašili nobenega dela, obenem pa so bili tako visoko sposobni, da so lahko s svojim znanjem in široko razgledanostjo do največje mere uveljavili svoje ladje na svetovnih pomorskih progah, kjer prinašajo naši skupnosti velike dohodke in gospodarske koristi.

Pa ne samo gospodarski dobiček! Veliko odtehta namreč tudi splošna veljava — tudi politična, če hočemo, ker je z gospodarsko neposredno povezana — ki jo v tujem svetu naši deželi ustvarjajo prav naše ladje — in med njimi ladje naše Splošne plovbe. Zdi se nam, da je že tako daleč in že skoraj pozabljen čas, ko so po svetu govorili: »Ne imejte posla z Jugoslovani, ne hodite tja, ne trgujte z njimi!« in še podobne fraze. Da smo prav take in podobne govornice in škodljivo propagando razbili v prah, da je resnica o naši stvarnosti prodrla v svet, je nemala zasluga tudi naše trgovske mornarice. Ta je s svojim solidnim poslovanjem, z ustvarjenimi poslovnimi zvezami, osvojila svet in kljub svojemu kratkemu obstoju marsikateri stari pomorski družbi v svetu povzročila sive lase.

Naša družba je za izgradnjo trgovske mornarice žrtvovala zelo veliko prav v času, ko smo prestajali največje težave in lomili najhujše zapreke — v času graditve osnovnih pogojev za gospodarski dvig dežele iz splošne zaostalosti. Vzporedno z industrializacijo in elektrifikacijo države smo gradili tudi našo trgovsko mornarico — dvakrat teže, ker smo morali vse nakupljene ladje plačati v devizah.

Tedanje žrtve pa se danes bogato obrestujejo. Naše ladje plovejo kot vsega upoštevanja vreden partner po vseh morjih sveta. Med njimi so tudi ladje Splošne plovbe, ki ponosno nosijo našo državno zastavo, na ladjah pa naš mladi slovenski pomorščak izgrajuje svoje znanje in si pridobiva izkušnje za bodoče uspehe. rb

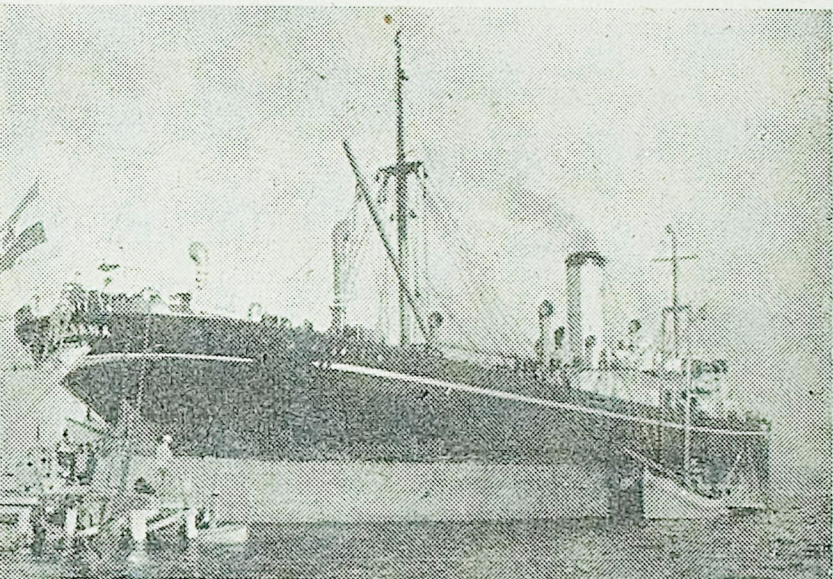

Ladje Splošne plovbe v zalivu Raše na vzhodni istrski obali

ta 1910, vendar pa je v rokah naših spretnih in zanesljivih pomorščakov za svojo velikost prava zlata jama, čeprav ima komaj 525 ton nosilnosti. Zelo znana je potem še motorna jadrnica »Burja«, izletniška jahta, ki je za vso letošnje turistično sezono že vnaprej zasedena. Razen te pa ima Splošna plovba še motorne jadrnice (po velikosti): »Labor«, »Nanos«, »Savinja«, »Strunjan«, »Devin«, »Plavje«, »Rižana«, »Semedela«, »Mornar«, »Ankaran« in »Šmarje« s skupno nosilnostjo nad 1000 ton tovora.

Šest lepih potniških motornih čolnov obalne plovbe, ki jih tudi ima Splošna plovba, skrbi za red-

ni podatki posameznih ladij, ker bi nas to predalet odvedlo, marveč je to je približno znanstvo z našim orjakom med podjetji — tudi v republiškem merilu — in z njegovimi ladjami. Prihodnjič — v prvomajski številki Slovenskega Jadrana — pa se bomo še nekoliko bolj seznanili z zgodovino Splošne plovbe, pri tem pa bodo na pomembnem mestu predvsem ljudje — naši pomorščaki in drugi pripadniki velikega kolektiva, ki so pripomogli k uveljavitvi svojega podjetja. rb

Prekoocenska ladja »Ljubljana« na remontnem popravilu v Piranski ladjedelnici. Tudi ladjedelnica ima že sama po sebi lepe pogoje za svoj razvoj, vendar pa je lahko okreplila svojo dejavnost šele po združitvi s Splošno plovbo. Krepitev ladjedelniške dejavnosti pa bo imela močan vpliv na celoten gospodarski razvoj piranskega področja.

DANILO KALC:

Pri naših pomorščakah na ladjah Splošne plovbe

NA DALJNEM VZHODU

Kjerkoli prideš, povsod te vprašajo »kakšne narodnosti ste?« Ko mu odgovoriš da jugoslovanske, malo pomisli in negotovo vpraša: »Tito?« Ko mu odgovoriš: »Yes« takoj ve kdo si. Vendar pa jih mnogo ne ve, kje je Jugoslavija in je treba šele povedati, da smo med Italijo in Grčijo. Sele nato razume. Vendar ve povedati vsakdo, ki pozna Jugoslavijo, ali bolje Tita, da Tito ni

isto kakor Rusija, s tem hoče poudariti da gre Jugoslavija s Titom na čelu samostojno in specifično pot v socializem.

Kitajsko novo leto

V drugi polovici januarja sem opazil med ljudmi precejšnjo spremembo. Ulice, trgovine, hiše — vse se je začelo krasiti. Pročelja hiš in trgovin so okrasili s cvetjem, zimaji, kitajskimi napi-

si, živobarvnimi trakovi in papirji. Polne ulice, zlasti zvečer, samega cvetja — svežega in umetnega. Ljudje kupujejo vse to, pa razne dišave in paličice, ki jih zažigajo, da počasi zgorevajo. Iz papirja izdelane podobe in modele prodajajo po vseh ulicah. To je največji kitajski praznik. Praznovanje se zavleče tudi po petnajst dni. Delavci v tovarnah ne delajo tri dni — to je 30. in 31. januarja ter 1. februarja. Kar ima vsak najboljšega, pride na mizo. Po trgovinah, kavarnah, domačih hišah, povsod postavijo malo drevo ali pa vsaj vejo cvetočega drevesa. Čistilci čevljev imajo polne roke dela, saj imajo te dni pravico zahtevati od vsakogar, da si očisti čevlje. Ulice so polne prodajalcev petard vseh velikosti. Kamorkoli si šel — po ulicah, trgovinah, po templjih, kavarnah, v privatnih hišah, po stanovanjih — povsod streljanje. In kaj pomeni to pokanje?

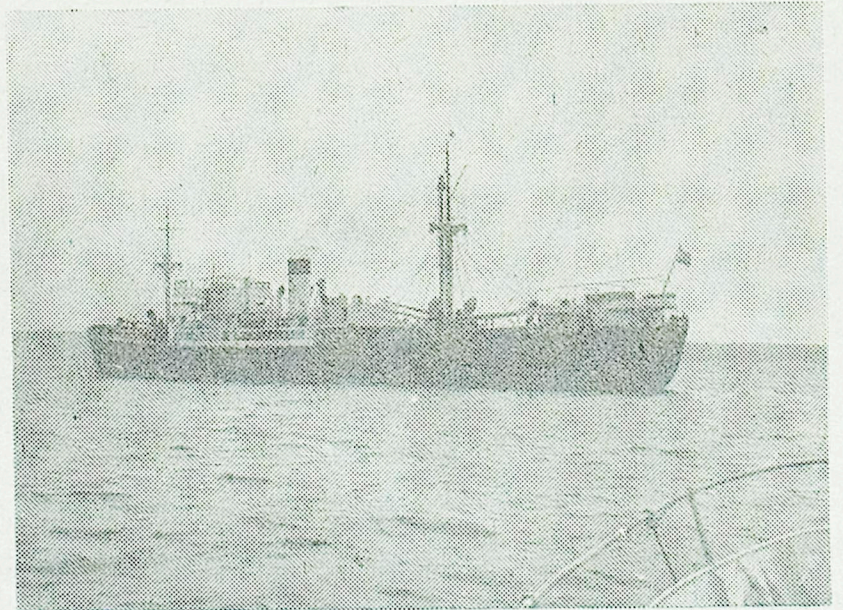
S tem pokanjem preganjajo zle duhove iz hiš, stanovanj itd. Kam gredo potem ti duhovi, ne vem, vem pa, da bi še glušec zbežal pred tem pokanjem. Po cestah se je nabiralo na kupe papirja, ki je ostal od razstreljenih bombic in so imeli pometači polne roke dela po praznikih, da so to počistili. Tudi v ladjedelnici so prišli delavci na ta praznik in prinesli s seboj polno aktovko bombic in to zmetali po vsej ladjedelnici in tudi okrog naše ladje. Stražarji na vratih so prav tako metali petarde na vse strani.

Po ulicah te dni prodajajo male kuverte z znamenji. To se kupuje na veliko. V tako kuverto

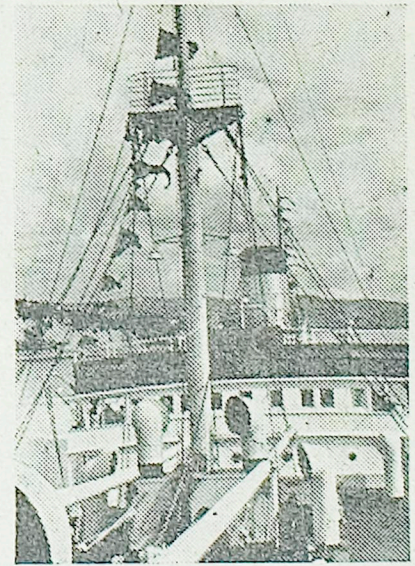
se da nekaj denarja in to potem daruje. Vendar mora vsak naslovljenec odpreti sam kuverto. Ko je neki Kitajec dal našemu vodji stroja tak zavojček za njegovo hčerko in jo je ta takoj odprl — bilo je v njem samo 10 c — je bil Kitajec zelo užaljen.

Po ulicah Kitajci prodajajo male rdeče papirje, na katerih so napisana razna števila: 100, dvesto, milijon, tisoč itd. Kitajec to kupi, prinese domov in doma na posebnem ognju zažge. Dim se nato dvigne v nebo in ko bo dotični umrl, ga bo na onem svetu čakalo toliko denarja.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Znana ladja »Rog« je veteran čezmorskih voženj Splošne plovbe. Obredla je že vsa svetovna morja in bila ponovno na Daljnem vzhodu, na Kitajskem in Japonskem. Rešila se je iz težkih viharjev, ki so ji v Pacifiku iztrgali tudi prvo žrtev med mladimi pomorščaki Splošne plovbe. »Rog« je za Splošno plovbo še posebej pomemben: na njem so bile 14. junija 1954 prve volitve organov delavskega upravljanja v podjetju, ko je bila ladja zasidrana v portoroškem zalivu.

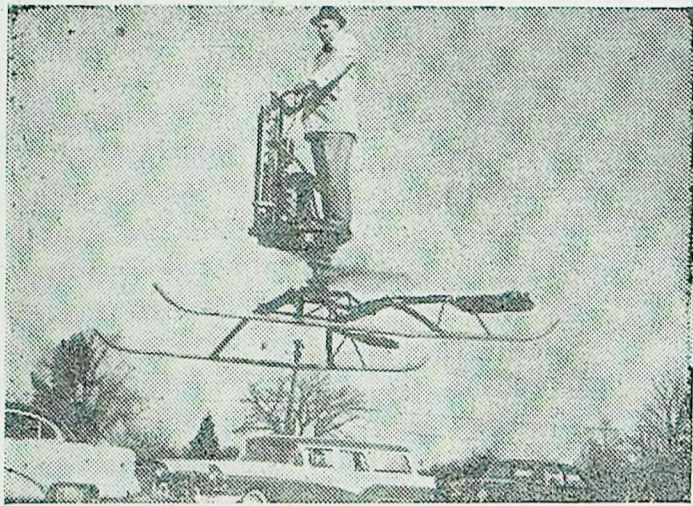

Na palubi, na krovu ladje so mornarji na svojem, v svoji državi, tudi takrat, kadar so sredi tujih voda, v tujih pristaniščih šrom po svetu. Ladja je nedeljiv del svoje matične dežele, je domovina, otok sredi tujine. — Na sliki paluba tramperja Splošne plovbe Bihača, vsa v svečanih zastavah.

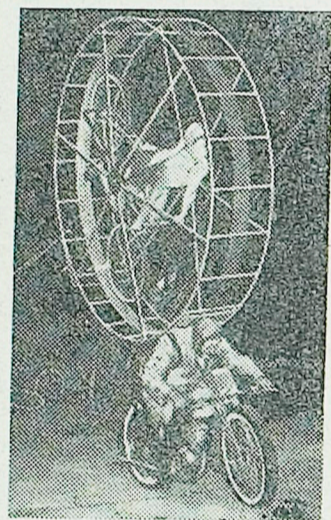
PROFESIONALCI

Med pasjo dirko, ki so jo priredili v Wigamu, je na dirkališče pritekla pravi zajec. Ko je zagledal pse, jo je pobrisal pred njimi, kar so ga noge nesle. Toda psi se niso prav nič

zmenili zanj. Vztrajno so nadaljevali tek za lesenim zajcem, ki so ga vlekli pred njimi po dirkališču. Še en dokaz, kako je »profesionalizem« v športu škodljiv, saj kvari celo živali!

Temu pravijo zračni bicikel. Je pa izredno majhen helikopter za eno osebo. Uporabljali ga bodo za urejevanje prometa po mestih. Helikopter doseže hitrost 90 kilometrov na uro, enkratna zaloga goriva pa mu zadostuje za 250 km dolgo pot. Za izum se zanima tudi ameriška vojaška oblast, ki je naročila večje število teh letal, da jih preizkusi.

Znan cirkus Barnum se je nedavno postavil v New Yorku s tema dvema akrobatoma, ki naravnost izživata smrt. Motorist drvi s svojim vozilom s hitrostjo 50 kilometrov na uro po areni in nosi na hrbtu svojega tovariša, ki kolesari po okrogli kletki.

HIŠE NA VZMETEH

Tam, kjer so potresi zelo pogosti, je težko zgraditi takšno hišo, da bi je slej ali prej ne poškodovali hušji potresni sunki. Zato so se gradbeniki domislili, da bi postavili tudi hiše na vzmeti. Prav tako kot avtomobile ali železniške vagona. Ne glede na nekoliko višje gradbene stroške so strokovnjaki prepričani, da bodo na ta način le prištedili in, kar je še bolj važno, zagotovili popolno varnost tudi v primeru najhujšega potresa.

HRANLJIVO BLATO

Na dnu Viktorijinega jezera v Afriki je več metrov debela plast blata, ki je nastala iz milijonov večjih in manjših vodnih prebivalcev ter rastlin. Neki profesor, ki je to blato raziskoval, je ugotovil, da ima veliko hranilno vrednost in da je naravnost odlična hrana za svinje in perutnino.

Rešeno stanovanjsko vprašanje. Tako reklamira proizvajalec tale svoj avtomobil, ki stane 945 funtov šterlingov. V avtomobilu je kuhinja, spalnica za dve osebi in celo kopalnica. Torej pravo stanovanje.

LETALO ODKRILO PREMAG

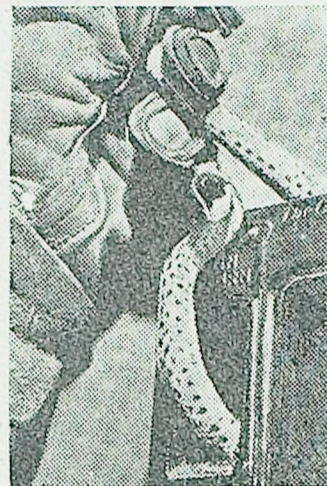
Nedavno so na Francoskem preizkušali neko novo reaktivno letalo. Ko je prebilo zvočni zid, je zračni prebilo tako imenovani zvočni zid, je zračni pritisk sprožil plaz kamena in zemlje po pobočju neke gore v francoskih Alpah, nad katerimi je letelo. Plaz je razgalil pobočje in pokazalo se je bogato ležišče antracita, ki je ležalo tik pod površino.

— Janez, potrebuješ mor-da kuhinjske brisače?

OPTIMIST

V nekem sporu, ki ga je obravnavalo sodišče v Bergenu, so zastopniki pravice priznali prizadeti stranki odškodnino v znesku 873 mark. Toda to odškodnino bodo izplačali v obrokih po eno marko mesečno, kar bo trajalo nekaj nad 70 let. Zanimivo je, da proti takemu načinu plačila prizadeta stranka ni oporekala, čeprav je to možak, ki ima na svojih plečih že dobrih sedem križev. Mož upa, da bo živel do svojega 146. leta in tako prišel na svoj račun.

Nikar mu ne zamerite, če se je prestrašil. To bi se zgodilo vsakomur, ki bi hotel telefonirati, pa bi namesto slušalke zgrabil za kačo. Kako je prišla v javni telefonski aparat, bo menda ostalo skrivnost.

To je ena izmed prvih fotografij kometa 1956 h, ki smo o njem že poročali, da se nam približuje z veliko hitrostjo. Zvezdogledi so si ga že ogledali skozi močne teleskope in tudi izmerili. Pravijo, da ima okrog milijon kilometrov dolg rep. Čez dva dni, to je 21. aprila, se bo repatica tako približala, da jo bomo lahko videli s prostim očesom takoj po sončnem zahodu.

NOVA VRSTA GUMIJEVCA

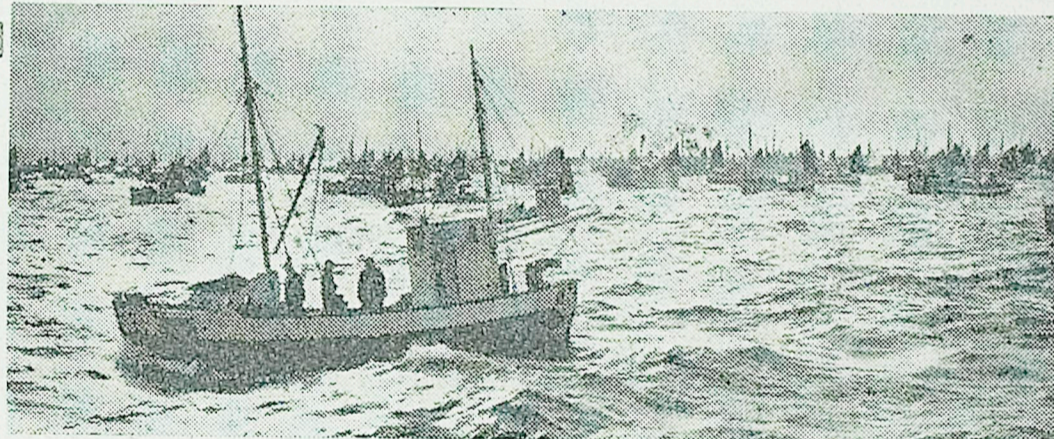
Kitajskim znanstvenikom se je posrečilo vzgojiti več tisoč sadik popolnoma nove vrste gumijevca. Ta drevesa so doslej uspevala le v toplih krajih, novo drevo, ki so ga vzgojili s križanjem, pa prenese zelo nizko temperaturo, tako da ga bodo lahko gojili celo v severnih predelih Kitajske.

STRELA GNOJI ZEMLJO

Vsakokrat ko strela razpara oblake, se zaradi ogromne električne iskre sprosti velika količina dušika. Ta z dežjem prihaja v zemljo, kjer ga uporabijo rastline za svojo rast. Izračunali so, da proizvaja strela vsako leto okrog 100 milijonov ton dušičnatega gnojila, kar je mnogo več, kot ga proizvedejo vse to tarne umetnih gnojil na svetu.

Tako bodo po zamisli strokovnjakov za avtomatizacijo v tovarnah delali naši potomci. Nič več ne bo fizičnega dela. Ti bodo strojem le ukazovali in komplicirani orjaki bodo izvrševali ukaze, natančno in brez kakršnegakoli oporekanja.

Takšen je te dni pogled na morje okrog Lofotskih otokov. Na tisoče ribiških ladij raznih velikosti in oblik se je zbralo kot vsako leto na lov na trske, ki jih pri nas boljje poznamo pod imenom polenovke. To je za Norveške ribiče velik dogodek. Lov je vedno bogat in računajo, da ujamejo povprečno vsako leto okrog 350 milijonov kg teh rib.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

49

POSLOVENIL RADO BORDON

»Vaš zavoj je na sedežu,« je rekel natak. Stal je pod dežnikom, dokler nisva stopila v kočijo, in dal sem mu napitnino.

»Hvala lepa. Srečno pot,« je rekel. Kočijaž je potegnil za vajeti in konj se je premaknil. Natak se je pod dežnikom obrnil in odšel v hotel.

Spustili smo se po ulici in zavili na levo, potem pa smo zapeljali na desno pred postajo. Pod svetilko sta stala v zavetju pred dežjem dva karabinerja. Luč je sijala na njuni pokrivali. V svetlobi postajnih svetilk so bile deževne kaplje svetle in prozorne. Izpod strehe na postaji je stopil nosač in se s sključenimi rameni branil pred dežjem.

»Ne,« sem rekel. »Hvala. Ne potrebujem vas.« Vrnil se je pod obokano streho. Obrnil sem se h Catherine. Streha kočije ji je zasenčevala obraz.

»Tu se lahko posloviva.«

»Ne smem noter?«

»Ne.«

»Zbogom, Cat.«

»Mu boš rekel, naj me zapelje v bolnišnico?«

»Bom.«

Povedal sem kočijažu naslov, kamor naj pelje. Pri kimal je.

»Na svidenje,« sem dejal. »Pazi nase in na malo Catherine!«

»Na svidenje, dragi.«

»Na svidenje,« sem rekel.

Stopil sem v dež, kočija pa je odpeljala. Catherine se je nagnila ven in v svetlobi sem videl njen obraz. Nasmehnila se je in mi pomahala. Kočija se je oddaljila po ulici.

Catherine mi je pomigala v smeri proti oboku. Pogledal sem tja. Tam sta bila samo karabinerja in obok. Razumel sem, da mi hoče reči, naj se umaknem pred dežjem. Stopil sem pod streho, obstal tam in gledal, kako kočija zavija za vogal. Potem sem šel skozi postajo in čez peron do vlaka.

Hotelski vratar je bil na peronu in me je iskal. Stopil sem za njim v vlak ter se prerinil skozi gnečo ljudi po hodniku in skozi vrata do prostora, kjer je v polsnu kupeja sedel v kotu mitraljezec. Moj nahrbtnik in torbe so bili na polici za prtljago nad njegovo glavo. Na hodniku je stalo mnogo ljudi, in ko sva stopila v kupe, so se vsi ozrli na naju. V vlaku ni bilo dovolj prostorov in vsi so naju sovražno gledali.

Mitraljezec je vstal, da sem se lahko usedel. Nekdo me je potrepil po rami. Obrnil sem se. Bil je neki zelo visok, suh artilerijski kapetan z veliko brazgotino na čeljusti. Gledal je skozi šipo na hodniku in je potem stopil noter.

»Kaj pravite?« sem vprašal. Obrnil sem se in obstal z obrazom proti njemu.

Bil je višji od mene, pod ščitnikom kape je imel zelo suh obraz, brazgotina pa je bila sveža in bleščeča. Vsi v kupeju so strmeli vame.

»Tega ne morete početi,« je rekel. »Ni dovoljeno, da bi vam vojak čul prostor.«

»Storil sem pač tako.«

Pogoltnil je slino in videl sem, kako mu Adamovo jabolko poskakuje v grlu. Mitraljezec je stal pred sedežem. Drugi ljudje so gledali skozi šipo. Nihče v kupeju ni zinil besedice.

»Nimate pravice, da bi počenjali kaj takega. Bil sem tu dve uri pred vami.«

»Kaj pa želite?«

»Imeti sedež.«

»Jaz prav tako.«

Gledal sem mu v obraz in čutil sem, da so vsi v kupeju proti meni. Nisem jim zameril tega. Imel je prav. Toda želel sem imeti sedež. Se vedno ni nihče spregovoril besede.

Pri hudiču, sem pomislil. »Usedite se, signor capitano,« sem rekel.

Mitraljezec se je umaknil, visoki kapetan pa se je usedel. Opazoval sem ga. Bil je videti užaljen. Toda imel je sedež.

»Vzemi moje reči,« sem rekel mitraljezcu.

Stopila sva na hodnik. Vlak je bil natrpan in vedel sem, da ni nobenega upanja, da bi dobil sedež. Dal sem vratarju in mitraljezcu vsakemu po deset lir. Odšla sta po hodniku in stopila na peron ter gledala skozi okna, toda nikjer ni bilo prostora.

»Morda bo kdo stopil dol v Bresci,« je rekel vratar.

»V Bresci jih bo več stopilo dol,« je rekel mitraljezec.

Pozdravil sem ju, segli smo si v roke in odšla sta. Oba sta bila nejevoljna. Ko je vlak odpeljal, smo v vlaku vsi stali na hodniku. Ko smo zapuščali postajo, sem opazoval postajne svetilke in premikalisce. Se vedno je deževalo in kmalu so bila okna mokra, tako da ni bilo mogoče gledati ven.

Pozneje sem zadremal na tleh hodnika; najprej sem vtaknil listnico z denarjem in dokumenti pod srajco in hlače, tako da sem jo imel na goli nogi. Spal sem vse noč, se v Benetkah in v Veroni, ko so novi potniki stopili v vlak, zbudil, toda vsakokrat sem vnovič zaspal. Glavo sem imel na eni torbi, roke okoli druge, tako da sem čutil zavoj, in vsi so morali stopati čezme, če me niso hoteli pohoditi.

Ljudje so spali na tleh vzdolž vsega hodnika. Nekateri so stali in se držali za okvire oken ali pa so se naslanjali na vrata. Ta vlak je bil vselej prenatrpan.

Prihodnjič sledi:

Tretja knjiga